บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องการเสียภาษีของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่จดทะเบียนธุรกิจระหว่างปี พ.ศ.2548 – พ.ศ.2550 ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเสนอตามลำดับดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้อง
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของความรู้

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความรู้ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

จำนง พรายแย้มแข (2531: 44) ให้ความหมายว่า ความรู้ หมายถึงความสามารถในการทรงรักษาไว้ซึ่งทั้งปวงของประสบการณ์ที่ผ่านมา รวมทั้งสิ่งที่สัมพันธ์กันกับประสบการณ์นั้น ๆ ด้วย

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526: 16) ให้ความหมายว่า ความรู้เป็นพฤติกรรมขั้นต้นซึ่งผู้เรียนเพียงแต่จำได้ อาจจะโดยการนึกได้หรือโดยการมองเห็น ได้ยิน ได้จำ เช่นความรู้เกี่ยวกับคำจำกัดความ ความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎี โครงสร้าง มาตรฐาน วิธีการแก้ปัญหา กฎ เหล่านี้เป็นต้น

ชวาล แพรัตกุล (2526: 11) ให้ความหมายว่า ความรู้คือบรรดาข้อเท็จจริงหรือรายละเอียดของเรื่องราวและการกระทำใด ๆ ที่มนุษย์ได้สะสม และถ่ายทอดกันต่อ ๆ มาตั้งแต่ในอดีต และเราสามารถรับทราบสิ่งเหล่านั้นได้

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถ สรุปได้ว่า ความรู้ หมายถึง ข้อมูล ข่าวสาร รายละเอียดของสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นข้อเท็จจริง ที่บุคคลได้สะสมไว้เป็นประสบการณ์ เก็บเป็นความจำ และสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้ตามที่ต้องการและสามารถวัดความรู้ได้

PAYAP UNIVERSITY

ระดับของความรู้

Benjarmin (อ้างในถึง อาคเนย์, 2534: 271) ได้แยกความรู้ไว้ 5 ระดับ

1. ระดับที่ระลึกได้ หมายถึงการเรียนรู้ในลักษณะที่จำเรื่องเฉพาะวิธีการปฏิบัติ กระบวนการและแบบแผนต่าง ๆ ความสำเร็จในระดับนี้คือความสามารถในการนำข้อมูลจากความจำออกมาได้

2. ระดับที่รวบรวมสาระสำคัญได้ หมายถึง บุคคลสามารถทำบางสิ่งบางอย่างได้มากกว่าการจำเนื้อหาที่ได้รับ สามารถที่จะเขียนข้อความเหล่านั้นได้ด้วยคำของตน สามารถแสดงให้เห็นภาพให้ความหมาย แปลความและเปรียบเทียบความคิดเห็นอื่น ๆ หรือคาดคะเนผลที่เกิดขึ้นต่อไปได้

3. ระดับการนำไปใช้ เป็นระดับที่ผู้เรียนนำเอาข้อเท็จจริงตลอดจนความคิดที่เป็นนามธรรมปฏิบัติได้จริงอย่างรูปธรรม

4. ระดับการวิเคราะห์ เป็นระดับที่สามารถใช้ความคิดในรูปของการนำความคิด มาแยกส่วนประเภท หรือนำเอาข้อมูลต่าง ๆ มาประกอบกับการปฏิบัติตนเองแล้วนำไปสู่การสร้างสรรค์ซึ่งเป็นสิ่งใหม่จากเดิม

5. ระดับของการประเมินผล คือความสามารถใช้ความรู้เพื่อจัดตั้งเกณฑ์การรวบรวมข้อมูลการวัดข้อมูลตามมาตรฐาน เพื่อให้ข้อตัดสินถึงระดับของประสิทธิผลของกิจกรรมแต่ละอย่าง

ความหมายของความเข้าใจ

จักรกริช (2542: 8-9)ได้ให้ความหมายว่าเป็นความสามารถในการแปลความ ตีความ และขยายความ จากสื่อความหมายต่าง ๆ ข้อมูลและสิ่งต่าง ๆ ที่ได้พบเห็น รับรู้ ซึ่งก็คือ พฤติกรรมด้านความเข้าใจ เป็นพฤติกรรมที่สามารถดัดแปลง แก้ไข สิ่งที่ยากมาเป็นสิ่งที่ง่าย สิ่งซับซ้อนให้เป็นสิ่งธรรมดา ความเข้าใจจึงแตกต่างจากความจำ แต่มีความเข้าใจต้องมีพื้นฐานจากการเรียนรู้ความรู้ และความจำก่อนเพื่อให้เกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น Benjamin ได้แยกความเข้าใจออกเป็น 3 ลักษณะดังนี้

1. การแปลความ (Translation) เป็นความสามารถในการจับใจความให้ถูกต้องกับสิ่งที่สื่อความหมาย หรือความสามารถในการถ่ายทอดความหมายจากภาษาหนึ่งไปสู่อีกภาษาหนึ่ง หรือจากการสื่อสารรูปแบบหนึ่งไปสู่อีกรูปแบบหนึ่ง

2. การตีความ (Interpretation) เป็นความสามารถในการอธิบายหรือแปลความหมายหลาย ๆ อันมาเรียงกัน โดยทำการจัดระเบียบสรุปย่อเป็นเนื้อความใหม่ได้ โดยยึดเนื้อหาข้อความเดิมเป็นหลัก ไม่ต้องอาศัยหลักเกณฑ์อื่นใดมาใช้

PAYAP UNIVERSITY

3. การขยายความ (Extrapolation) เป็นความสามารถที่ขยายเนื้อหา ข้อมูลที่รับรู้มาให้มากขึ้น หรือเป็นความสามารถในการทำนาย หรือคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้าได้อย่างดี โดยอาศัยข้อมูลอ้างอิง หรือแนวโน้มที่เกินเลยจากข้อมูล

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ความรู้ความเข้าใจหมายถึง ความสามารถในการรับรู้ จำและเข้าใจรายละเอียดในเรื่องต่าง ๆในสิ่งที่ได้มาจากการศึกษา และที่บุคคลได้สะสมไว้จากสิ่งแวดล้อมในสังคมเมื่อมีแหล่งให้ความรู้ การวัดความรู้ความเข้าใจขึ้นอยู่กับบุคคลและแหล่งความรู้ที่ได้รับมา

การวัดความรู้ความเข้าใจ

ไพศาล หวังพานิช (2526: 147-148) แบ่งคำถามที่ใช้วัดความรู้ ความจำ เป็น 3 ชนิด คือ

1. ถามความรู้ในเนื้อเรื่อง เป็นการถามรายละเอียดของเนื้อหา ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ของเรื่องรวมทั้งหลาย เช่น ศัพท์และนิยาม กฎและความจริง

2. ถามความรู้ในวิธีการดำเนินการ เป็นการถามวิธีการปฏิบัติต่าง ๆ แบบแผนประเพณี ขั้นตอนของการปฏิบัติทั้งหลาย เช่น ระเบียบแบบแผน ลำดับขั้นและแนวโน้ม การจัดประเภท เกณฑ์หรือวิธีการต่างๆ

3. ถามความรู้รวบยอด เป็นการถามความสามารถในการจดจำข้อสรุปหรือหลักการของเรื่อง

4. ถามความรู้ที่เกิดจากการผสมผสาน หาลักษณะร่วม เพื่อรวบรวมและย่นย่อลงมาเป็นหลักหรือหัวใจของเนื้อหานั้นๆ เช่น หลักวิชาและการขยายหลักวิชา ทฤษฎีและโครงสร้าง

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดความรู้ความเข้าใจ มาใช้ในประเด็นต่อไปนี้

1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล ในด้านการคำนวณรายได้ ด้านการคำนวณรายจ่าย ด้านสินทรัพย์ ด้านภาษีเงินได้นิติบุคคลครึ่งปีและด้านอื่น ๆที่เกี่ยวข้องกับภาษีเงินได้นิติบุคคล

2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ในด้านฐานภาษีและความรับผิดในการเสียภาษี ด้านใบกำกับภาษี ด้านการจัดทำรายงานภาษีมูลค่าเพิ่ม ด้านการคำนวณภาษีและด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับภาษีมูลค่าเพิ่ม

จากแนวคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเสียภาษีของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดเชียงใหม่ ที่จดทะเบียนจัดตั้งธุรกิจระหว่างปี พ.ศ.2548 – พ.ศ.2550 ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง ความสามารถของบุคลากรที่จะจดจำ การระลึกถึงข้อมูลและเข้าใจถึงข้อเท็จจริง รายละเอียดของการเสียภาษี ที่บุคคลได้สะสมไว้ จนสามารถเสียภาษีได้อย่างถูกต้อง ตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไขของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

PAYAP UNIVERSITY

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ภาษีที่เงินได้ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจ

ภาษีเงินได้หลัก ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม มีหน้าที่ต้องชำระคือ ภาษีเงินได้นิติบุคคลและภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งเป็นภาษีที่จัดเก็บเฉพาะจากผู้ประกอบการซึ่งประกอบกิจการขายสินค้าหรือให้บริการ ที่อยู่ในบังคับต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม และกิจการดังกล่าวต้องมีรายได้จากการประกอบกิจการ เกิน 1,800,000 บาทต่อปี โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาษีเงินได้นิติบุคคล

ภาษีเงินได้นิติบุคคลจัดเป็นภาษีทางตรง จัดเก็บจากผู้มีเงินได้ที่เป็นนิติบุคคลโดยหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีคือกรมสรรพากร มีการจัดเก็บจากฐานภาษีต่าง ๆ แต่เนื่องจากธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมถือว่าเป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลทั่วไป ที่มีการดำเนินงานในประเทศไทย และได้จดทะเบียนจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ดังนั้นกิจการเหล่านี้จะต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลจากฐานกำไรสุทธิ และจากบทบัญญัติตามมาตรา 65 แห่งประมวลรัษฎากร ได้กำหนดว่า เงินได้ที่ต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล คือ กำไรสุทธิซึ่งได้จากกิจการหรือเนื่องจากกิจการที่ได้กระทำในรอบระยะเวลาบัญชี โดยการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลนั้น ให้ดำเนินการตามเงื่อนไขในการคำนวณกำไรสุทธิตามประมวลรัษฎากร เพื่อให้ได้กำไรสุทธิทางภาษี

การคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลจากฐานกำไรสุทธิ

กิจการที่ต้องเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลจากฐานกำไรสุทธิ จะต้องคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลและยื่นแบบแสดงรายการเพื่อชำระภาษี รอบระยะเวลาบัญชี 2 ครั้งดังนี้

1. การคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลจากกำไรสุทธิเมื่อสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี ในการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลจากฐานกำไรสุทธินั้น กิจการต้องพิจารณารายการรายได้และค่าใช้จ่ายแต่ละรายการในทางบัญชีและทางภาษีอากร ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร เพื่อจะทำการปรับปรุงให้เป็นกำไรทางภาษี โดยหลักเกณฑ์ในการคำนวณกำไรสุทธิมี 2 หลักใหญ่ ๆ คือ หลักเกณฑ์ตามมาตรา 65 ทวิ และมาตรา 65 ตรี แห่งประมวลรัษฎากรโดยสามารถสรุปประเด็นของเงื่อนไขในการคำนวณกำไรสุทธิตามประมวลรัษฎากรได้ดังนี้

1.1 ประเด็นทางด้านรายได้

มาตรา 65 ตามประมวลรัษฎากรได้กำหนดให้บริษัทเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลจากกำไรสุทธิโดยคำนวณจาก รายได้จากกิจการหรือเนื่องจากกิจการที่กระทำในรอบระยะเวลาบัญชี หักด้วยรายจ่ายตามเงื่อนไข ที่ระบุในมาตรา 65 ทวิ และมาตรา 65 ตรี ซึ่งการคำนวณรายได้และ

PAYAP UNIVERSITY

รายจ่ายดังกล่าวโดยทั่วไปให้ใช้เกณฑ์สิทธิ แต่บางกิจการสามารถขออนุมัติจากอธิบดีกรมสรรพากรให้ใช้เกณฑ์อื่นก็ได้

1.2 ประเด็นทางด้านรายจ่าย

มาตรา 65 ทวิและมาตรา 65 ตรี มีการกำหนดถึงรายจ่ายที่กฎหมายยอมให้หักได้ตามเงื่อนไขของข้อกฎหมาย รายจ่ายที่ทางภาษีมิให้นำมาบันทึกเป็นรายจ่าย รวมทั้งรายจ่ายที่กฎหมายยอมให้หักเพิ่มขึ้น ซึ่งผู้ประกอบการต้องมีความรู้ในข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้ทราบว่ารายจ่ายใดสามารถบันทึกได้หรือไม่

1.3 ประเด็นทางด้านสินทรัพย์

มาตรา 65 ทวิ มีการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการตีราคาสินทรัพย์ การคำนวณมูลค่าสินค้าคงเหลือรวมถึงการคำนวณมูลค่าของทรัพย์สิน หนี้สิน เพื่อประโยชน์ในการคำนวณราคาของสินทรัพย์ สินค้าคงเหลือ ก็ต้องศึกษาถึงเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องเพื่อจะได้เสียภาษีอย่างถูกต้อง

เมื่อบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ได้คำนวณกำไรสุทธิตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในประมวลรัษฎากรแล้ว ให้นำกำไรสุทธิดังกล่าวคูณกับอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคล จะได้ภาษีเงินได้นิติบุคคลที่ต้องชำระ

นอกจากการยื่นภาษีเงินได้นิติบุคคลตามกำหนดเวลาดังกล่าวแล้ว ประมวลรัษฎากร มาตรา 67 ทวิ มีการกำหนดให้มีการจัดเก็บภาษีก่อนถึงกำหนดเวลา(ภาษีเงินได้นิติบุคคลครึ่งปี) โดยให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีหน้าที่เสียภาษีจากฐานกำไรสุทธิ ต้องยื่นรายการตามแบบที่อธิบดีกำหนดพร้อมกับชำระภาษีภายในสองเดือน นับแต่วันสุดท้ายของรอบระยะเวลาหกเดือน นับแต่วันแรกของรอบระยะเวลาบัญชี โดยภาษีครึ่งปีที่ชำระแล้วให้ถือเป็นเครดิตในการคำนวณภาษีประจำปีที่ต้องชำระ

2. การคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลครึ่งปี

ในกรณีบริษัทจดทะเบียน ธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ หรือบริษัทหลักทรัพย์ หรือบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ หรือบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่อธิบดีกำหนด ให้คำนวณและชำระภาษีครึ่งปีจากกำไรสุทธิของรอบระยะเวลาหกเดือนนับแต่วันแรกของรอบระยะเวลาบัญชี ตามเงื่อนไขที่ระบุไว้ในมาตรา 65 ทวิ และมาตรา 65 ตรี

กรณีบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนอกจากนั้น ให้จัดทำประมาณการกำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิ ซึ่งได้จากกิจการหรือเนื่องจากกิจการที่ได้กระทำ หรือจะได้กระทำในรอบระยะเวลา

PAYAP UNIVERSITY

บัญชีนั้น แล้วให้คำนวณและชำระภาษีจากจำนวนกึ่งหนึ่งของประมาณการกำไรสุทธิในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น

แต่สำหรับรอบระยะเวลาบัญชีแรก หรือรอบระยะเวลาบัญชีสุดท้ายที่มีระยะเวลาน้อยกว่าสิบสองเดือนไม่ต้องยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีครึ่งปี

วิธีการยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษีเงินได้นิติบุคคล

การยื่นภาษีเงินได้นิติบุคคลเมื่อสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี

ภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชี ให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่เสียภาษีจากฐานกำไรสุทธิยื่นรายการดังนี้

- แบบภ.ง.ด.50
- งบการเงินและบัญชีที่เกี่ยวข้อง
- รายงานของผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชี
- เงินค่าภาษีที่ต้องชำระ

การยื่นภาษีเงินได้นิติบุคคลครึ่งปี

ภายในสองเดือน นับแต่วันสุดท้ายของรอบระยะเวลาหกเดือน นับแต่วันแรกของรอบระยะเวลาบัญชี ให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่เสียภาษีจากฐานกำไรสุทธยื่นรายการดังนี้

- แบบ ภ.ง.ด.51

หากเสียภาษีจากกำไรสุทธิจริงต้องจัดเตรียม

- งบการเงินและบัญชีที่เกี่ยวข้อง
- รายงานของผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชี
- เงินค่าภาษีที่ต้องชำระ

หากเสียภาษีจากการประมาณการกำไรสุทธิ ไม่ต้องแนบงบการเงินและบัญชีที่เกี่ยวข้องหรือรายงานของผู้ตรวจสอบและรับรองบัญชี

สถานที่ยื่นแบบแสดงรายการ

ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ยื่น ณ

- สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา (สรรพากรเขต/อำเภอ เดิม) ในท้องที่ที่สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่
- ธนาคารพาณิชย์ไทย และสาขา ในเขตกรุงเทพมหานคร

PAYAP UNIVERSITY

ในเขตจังหวัดอื่น ให้ยื่น ณ

- ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอท้องที่ที่สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ ในกรณีสำนักงานสรรพากรอำเภอมิได้ตั้งอยู่ ณ ที่ว่าการอำเภอให้ยื่น ณ สำนักงานสรรพากรอำเภอ หรือสำนักงานสาขาของธนาคารพาณิชย์ไทยในเขตอำเภอหรือกิ่งอำเภอท้องที่ที่สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่

การยื่นแบบแสดงรายการภาษี ภ.ง.ด.50,ภ.ง.ด.51 สามารถยื่นผ่านเว็บไซต์ของกรมสรรพากรก็ได้ที่ www.rd.go.th

ภาษีมูลค่าเพิ่ม

ภาษีมูลค่าเพิ่ม เป็นภาษีที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจอีกประเภทหนึ่ง จัดเก็บจากผู้ประกอบการซึ่งประกอบกิจการขายสินค้าหรือให้บริการ ที่อยู่ในบังคับต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม และกิจการดังกล่าวต้องมีมูลค่าฐานภาษี เกิน 1,800,000 บาทต่อปี ดังนั้นผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ที่อยู่ในเงื่อนไขที่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม จะต้องจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม จากมูลค่าของสินค้าหรือบริการที่เพิ่มขึ้นในแต่ละขั้นตอนของการผลิต การจำหน่าย หรือการให้บริการในแต่ละขั้นตอน โดยผู้ขายหรือผู้ให้บริการเป็นผู้มีหน้าที่จัดเก็บภาษี นำส่งเป็นรายเดือนต่อกรมสรรพากร โดยสามารถสรุปประเด็นที่สำคัญเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มตามประมวลรัษฎากรได้ดังนี้

หลักเกณฑ์การคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่ม

ในแต่ละเดือนภาษี ผู้ประกอบการต้องคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่มที่ต้องชำระหรือขอคืน ซึ่งคำนวณได้จากโครงสร้างของภาษีขายหักด้วยภาษีซื้อ หากภาษีขายมากกว่าภาษีซื้อให้ผู้ประกอบการชำระภาษีเท่ากับส่วนต่างนั้น หากภาษีซื้อมากกว่าภาษีขาย ให้เป็นเครดิตภาษีและให้ผู้ประกอบการนั้นมีสิทธิได้รับคืนภาษี

สูตร ภาษีที่ต้องชำระ = ภาษีขาย - ภาษีซื้อ

ซึ่งการขอคืนค่าภาษีมูลค่าเพิ่ม ในกรณีภาษีซื้อมากกว่าภาษีขาย ผู้ประกอบการสามารถขอคืนภาษีที่ชำระเกินได้ โดยสามารถขอคืนได้ 2 วิธีดังนี้

วิธีที่ 1 ขอคืนเป็นเงินสดหรือให้โอนเข้าบัญชี

วิธีที่ 2 ขอนำภาษีที่ชำระเกินเดือนนี้ไปชำระภาษีมูลค่าเพิ่มในเดือนถัดไป

ความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม

ความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม หมายถึง จุดที่ผู้ประกอบการถูกกำหนดโดยกฎหมายว่ามีภาระภาษีเกิดขึ้นแล้วและเป็นจุดที่ก่อให้เกิดสิทธิบางอย่างของผู้ประกอบการจดทะเบียนด้วย คือมีสิทธิเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากผู้ซื้อสินค้าหรือผู้รับบริการ ตลอดทั้งมีหน้าที่จัดทำและส่งมอบใบกำกับภาษีให้ผู้ซื้อสินค้าหรือผู้รับบริการ ซึ่งหน้าที่ดังกล่าว หากไม่ปฏิบัติจะมีโทษทางอาญาและ

PAYAP UNIVERSITY

ต้องรับผิดเสียเบี้ยปรับด้วย โดยจุดที่ผู้ประกอบการมีความรับผิดในการชำระภาษีมูลค่าเพิ่มต้องออกใบกำกับภาษี แยกพิจารณาเป็น 4 กรณีดังนี้

1. ความรับผิดในภาษีมูลค่าเพิ่มจากการขายสินค้า

1.1 การขายสินค้าโดยทั่วไป ความรับผิดในการเสียภาษีเกิดขึ้นเมื่อส่งมอบสินค้าให้แก่ผู้ซื้อ เว้นแต่มีการกระทำต่อไปนี้เกิดขึ้นก่อนส่งมอบ ก็ให้ถือว่าความรับผิดเกิดขึ้นเมื่อได้มีการกระทำนั้น ๆ คือ

ก. โอนกรรมสิทธิ์ในสินค้า

ข. ได้รับชำระราคาสินค้าทั้งหมด

ค. ได้ออกใบกำกับภาษี

ทั้งนี้ ให้ความรับผิดเกิดขึ้นตามส่วนของการกระทำนั้น ๆ แล้วแต่กรณี

1.2 การขายสินค้าตามสัญญาให้เช่าซื้อหรือสัญญาซื้อขายผ่อนชำระที่กรรมสิทธิ์ในสินค้ายังไม่โอนไปยังผู้ซื้อเมื่อได้ส่งมอบ ซึ่งหมายถึงสัญญาเช่าซื้อหรือสัญญาซื้อขายเงินผ่อนนั่นเอง ให้ความรับผิดในการเสียภาษีเกิดขึ้นเมื่อถึงกำหนดชำระราคาแต่ละงวด เว้นแต่ได้มีการกระทำดังต่อไปนี้ เกิดขึ้นก่อนถึงกำหนดชำระราคาแต่ละงวด ก็ให้ถือว่าความรับผิดเกิดขึ้นเมื่อได้มีการกระทำนั้น ๆ ด้วย

ก. ได้รับชำระราคาสินค้า หรือ

ข. ได้ออกใบกำกับภาษี

ทั้งนี้ ให้ความรับผิดเกิดขึ้นตามส่วนของการกระทำนั้น ๆ แล้วแต่กรณี

1.3 การขายสินค้าโดยมีการตั้งตัวแทนเพื่อขายและได้ส่งมอบสินค้าให้ตัวแทนแล้ว ความรับผิดเกิดขึ้นเมื่อตัวแทนได้ส่งมอบสินค้าให้ผู้ซื้อ เว้นแต่กรณีที่ได้มีการกระทำดังต่อไปนี้เกิดขึ้นก่อนการส่งมอบสินค้าให้ผู้ซื้อ ก็ให้ถือว่าความรับผิดเกิดขึ้นเมื่อได้มีการกระทำนั้น ๆ ด้วย

ก. ตัวแทนได้โอนกรรมสิทธิ์สินค้าให้ผู้ซื้อ

ข. ตัวแทนได้รับชำระราคาสินค้า

ค. ตัวแทนได้ออกใบกำกับภาษี หรือ

ง. ได้มีการนำสินค้าไปใช้ ไม่ว่าโดยตัวแทนหรือบุคคลอื่น

ทั้งนี้ ให้ความรับผิดเกิดขึ้นตามส่วนของการกระทำนั้น ๆ แล้วแต่กรณี

1.4 การขายสินค้าโดยส่งออก ความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มเนื่องจากการขายเพื่อส่งออกไม่เหมือนกรณีอื่นๆ คือ ตราบใดที่ยังไม่มีการชำระอากรขาออก (กรณีสินค้าต้องเสียอากร) หรือยังไม่มีการออกใบขนสินค้าขาออก (กรณีสินค้าไม่ต้องเสียอากรหรือยกเว้นอากร) ความรับผิดยังไม่เกิดขึ้น (แม้จะเสียในอัตรา 0)

PAYAP UNIVERSITY

2. ความรับผิดการให้บริการ

2.1 การให้บริการทั่วไป ความรับผิดในการเสียภาษีเกิดขึ้นเมื่อได้รับชำระราคาค่าบริการ เว้นแต่กรณีที่ได้มีการกระทำดังต่อไปนี้เกิดขึ้นก่อนได้รับชำระราคาค่าบริการ ก็ให้ถือว่าความรับผิดเกิดขึ้นเมื่อได้มีการกระทำนั้น ๆ ด้วย คือ

ก. ได้ออกใบกำกับภาษี หรือ

ข. ได้ใช้บริการไม่ว่าโดยตนเองหรือบุคคลอื่น

ทั้งนี้ ให้ความรับผิดเกิดขึ้นตามส่วนของการกระทำนั้น ๆ แล้วแต่กรณี

2.2 การให้บริการตามสัญญาที่กำหนดค่าตอบแทนตามส่วนของบริการที่ทำ ให้ความรับผิดในการเสียภาษีตามส่วนของบริการเกิดขึ้นเมื่อได้รับชำระราคาค่าบริการ ตามส่วนของบริการที่สิ้นสุดลง เว้นแต่กรณีที่ได้มีการกระทำดังต่อไปนี้ เกิดขึ้นก่อนได้ชำระราคาค่าบริการตามส่วนของบริการที่สิ้นสุดลง ก็ให้ถือว่าความรับผิดเกิดขึ้นเมื่อได้มีการกระทำนั้น ๆ ด้วยคือ

ก. ได้ออกใบกำกับภาษี หรือ

ข. ได้ใช้บริการไม่ว่าโดยตนเองหรือบุคคลอื่น

ทั้งนี้ ให้ความรับผิดเกิดขึ้นตามส่วนของการกระทำนั้น ๆ แล้วแต่กรณี

2.3 การให้บริการที่ทำในต่างประเทศ และได้มีการใช้บริการนั้นในราชอาณาจักร ความรับผิดในการเสียภาษีทั้งหมดหรือบางส่วนเกิดขึ้น เมื่อได้มีการชำระราคาค่าบริการทั้งหมดหรือบางส่วนแล้วแต่กรณี

3. ความรับผิดกรณีการนำเข้า

การนำเข้าทั่วไป ความรับผิดในการเสียภาษีเกิดขึ้นเมื่อชำระอากรขาเข้า วางหลักประกันอากรขาเข้า หรือจัดให้มีผู้ค้ำประกันอากรขาเข้า เว้นแต่กรณีที่ไม่ต้องเสียอากรขาเข้าหรือได้รับยกเว้นอากรขาเข้า ก็ให้ถือว่าความรับผิดเกิดขึ้นในวันที่มีการออกใบขนสินค้าตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

4. ความรับผิดในการขายสินค้าหรือการให้บริการในบางกรณี ให้เป็นตามกฎกระทรวง ซึ่งอาจกำหนดให้ความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม แตกต่างกันตามประเภทของสินค้าหรือประเภทของการให้บริการก็ได้ ซึ่งสรุปได้ดังนี้

4.1 การขายกระแสไฟฟ้า น้ำประปา หรือสินค้าที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน ความรับผิดเกิดขึ้นเมื่อได้รับชำระราคาสินค้าหรือได้มีการออกใบกำกับภาษี ก่อนได้รับชำระราคาสินค้าแล้วแต่กรณีและให้ความรับผิดเกิดขึ้นตามส่วนของการกระทำนั้น ๆ

4.2 การขายสินค้าที่ไม่มีรูปร่าง เช่น ลิขสิทธิ์ สัมปทาน หรือสินค้าที่มีลักษณะทำนองเดียวกัน ความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มเกิดขึ้นเมื่อได้รับชำระราคาสินค้า เว้นแต่กรณี

PAYAP UNIVERSITY

ได้มีการกระทำดังนี้เกิดขึ้นก่อนการได้รับชำระราคาสินค้าก็ให้ความรับผิดเกิดขึ้นเมื่อได้มีการกระทำนั้น ๆ ด้วย คือ

ก. โอนกรรมสิทธิ์สินค้า หรือ

ข. ได้ออกใบกำกับภาษี

ทั้งนี้ ให้มีความรับผิดเกิดขึ้นตามส่วนของการกระทำนั้น ๆ แล้วแต่กรณี

4.3 การขายสินค้าหรือบริการด้วยเครื่องอัตโนมัติ ซึ่งชำระราคาด้วยการหยอดเหรียญ บัตร หรือด้วยวิธีการในลักษณะทำนองเดียวกัน ความรับผิดเกิดขึ้นเมื่อได้นำเงิน เหรียญ บัตร หรือสิ่งอื่นทำนองเดียวกันออกจากเครื่องอัตโนมัติ

4.4 การขายสินค้าโดยการชำระราคาด้วยการใช้บัตรเครดิตหรือในลักษณะทำนองเดียวกัน ความรับผิดเกิดขึ้นเมื่อส่งมอบสินค้า เว้นแต่กรณีมีการกระทำดังนี้เกิดขึ้นก่อนส่งมอบสินค้าก็ให้ความรับผิดเกิดขึ้นเมื่อได้มีการกระทำนั้น ๆ ด้วย ดังนี้

ก. โอนกรรมสิทธิ์สินค้า

ข. เมื่อมีการออกหลักฐานการใช้บัตรเครดิต หรือ

ค. ได้ออกใบกำกับภาษี

ทั้งนี้ ให้มีความรับผิดเกิดขึ้นตามส่วนของการกระทำนั้น ๆ แล้วแต่กรณี

4.5 การให้บริการโดยการชำระราคาด้วยการใช้บัตรเครดิตหรือทำนองเดียวกัน ความรับผิดเกิดขึ้นเมื่อมีการออกหลักฐานการใช้บัตรเครดิต เว้นแต่กรณีมีการออกใบกำกับภาษีก่อนการออกหลักฐานการใช้บัตรเครดิต ความรับผิดจะเกิดขึ้นเมื่อได้มีการออกใบกำกับภาษี

4.6 การขายสินค้าตามสัญญาจะขายสินค้า ความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มเกิดขึ้นเมื่อส่งมอบสินค้า เว้นแต่กรณีดังต่อไปนี้เกิดขึ้นก่อนส่งมอบสินค้าก็ให้ความรับผิดเกิดขึ้นเมื่อได้มีการกระทำนั้น ๆ ด้วย คือ

ก. โอนกรรมสิทธิ์สินค้า

ข. ได้รับชำระราคาสินค้า หรือ

ค. ได้ออกใบกำกับภาษี

ทั้งนี้ ให้มีความรับผิดเกิดขึ้นตามส่วนของการกระทำนั้นๆ แล้วแต่กรณี

4.7 การรับประกันวินาศภัย เป็นธุรกิจให้บริการประเภทหนึ่ง ความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มมีดังนี้

ก. เมื่อบริษัทประกันวินาศภัยเก็บเงินโดยตรงกับผู้เอาประกัน

ข. เมื่อตัวแทนนายหน้าเก็บเงินจากผู้เอาประกัน

PAYAP UNIVERSITY

ค. นับตั้งแต่วันที่ซึ่งปรากฏในใบเสร็จรับเงินที่ออกให้แก่ผู้เอาประกัน หรือวันที่ออกใบกำกับภาษี

4.8 กรณีที่ผู้ประกอบการนำสินค้าไปใช้โดยตนเองหรือบุคคลอื่นโดยมิใช่เพื่อประกอบกิจการโดยตรง ความรับผิดเกิดขึ้นเมื่อนำไปใช้หรือส่งมอบสินค้าให้บุคคลอื่นเพื่อใช้

4.9 กรณีสินค้าขาดรายงานสินค้าและวัตถุดิบ ความรับผิดเกิดขึ้นเมื่อมีการตรวจพบ

4.10 กรณีผู้ประกอบการมีสินค้าคงเหลือหรือทรัพย์สินที่ผู้ประกอบการมีไว้ในการประกอบการ ความรับผิดเกิดขึ้นเมื่อเลิกประกอบกิจการหรือแจ้งเลิกประกอบกิจการ เว้นแต่กรณีผู้ประกอบการจดทะเบียนได้รับอนุญาตให้ออกใบกำกับภาษี ใบเพิ่มหนี้ หรือใบลดหนี้ต่อไปเป็นการชั่วคราว จนกว่าจะหยุดประกอบกิจการ ให้ความรับผิดเกิดขึ้นเมื่อส่งมอบสินค้าหรือโอนกรรมสิทธิ์ชำระราคา ออกใบกำกับภาษี แล้วแต่กรณีใดเกิดขึ้นก่อน

4.11 กรณีผู้ประกอบการมีสินค้าคงเหลือ/หรือทรัพย์สินที่ผู้ประกอบการมีไว้ในการประกอบกิจการ ณ วันที่ได้รับคำสั่งทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มหรือได้รับแจ้งการเพิกถอนทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม แล้วแต่กรณี เว้นแต่กรณีผู้ประกอบการจดทะเบียนได้รับอนุญาตให้ออกใบกำกับภาษี ใบเพิ่มหนี้ หรือใบลดหนี้ เป็นการชั่วคราวจนกว่าจะหยุดกิจการ ให้ความรับผิดเกิดขึ้นเมื่อส่งมอบสินค้าหรือโอนกรรมสิทธิ์ ชำระราคา ออกใบกำกับภาษี แล้วแต่กรณีใดเกิดขึ้นก่อน

เอกสารหลักฐานและประเภทรายงานที่ผู้ประกอบการจดทะเบียนต้องจัดทำ

ผู้ประกอบการจดทะเบียนจะต้องจัดทำเอกสาร 4 ชนิด คือ ใบกำกับภาษี รายงานภาษีขาย รายงานภาษีซื้อ รายงานสินค้าและวัตถุดิบ มีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

1.) ใบกำกับภาษี คือ เอกสารที่ผู้ประกอบการจดทะเบียนออกให้ผู้ซื้อสินค้าหรือบริการเพื่อแสดงมูลค่าขายของสินค้าหรือบริการและจำนวนค่าภาษีมูลค่าเพิ่มเรียกเก็บหรือพึงเรียกเก็บในแต่ละครั้ง

ผู้ประกอบการจดทะเบียนต้องจัดทำใบกำกับภาษีโดยมอบต้นฉบับใบกำกับภาษี ที่จัดแล้วให้ผู้ซื้อและเก็บรักษาสำเนาใบกำกับภาษีไว้ และต้องจัดทำในทันทีที่ความรับผิด ในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มเกิดขึ้น มิฉะนั้นจะมีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 5 พันบาทหรือจำคุกไม่เกิน 1 เดือน และต้องเสียเบี้ยปรับอีก 2 เท่าของภาษีมูลค่าเพิ่มตามใบกำกับภาษี และหากเมื่อจัดทำแล้วไม่ส่งมอบให้แก่ผู้ซื้อสินค้าหรือผู้รับบริการ ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 5 พันบาท หรือจำคุกไม่เกิน 1 เดือน โดยประเภทของใบกำกับภาษีประกอบด้วย

1.1 ใบกำกับภาษีแบบเต็มรูปแบบ

1.2 ใบกำกับภาษีอย่างย่อ

PAYAP UNIVERSITY

1.3 ใบเพิ่มหนี้

1.4 ใบลดหนี้

1.5 ใบเสร็จรับเงินที่ส่วนราชการเป็นผู้ออก

ทั้งนี้ผู้ประกอบการโดยทั่วไปต้องออกใบกำกับภาษีแบบเต็มรูปแบบ เว้นแต่ผู้ประกอบการค้าปลีก สามารถออกเป็นเอกสารใบกำกับภาษีอย่างย่อได้ เพื่อความสะดวกแต่หากผู้ซื้อร้องขอแล้วผู้ประกอบการต้องออกเป็นใบกำกับภาษีแบบเต็มรูปแบบ แต่ตัวแทนของผู้ประกอบการจดทะเบียนจะออกใบกำกับภาษีอย่างย่อไม่ได้ ส่วนใบเพิ่มหนี้และใบลดหนี้ผู้ประกอบการจะจัดทำขึ้นเมื่อมีเหตุการณ์ที่เป็นเหตุให้ภาษีขายที่คำนวณจากมูลค่าของสินค้าหรือบริการมีการคำนวณผิดพลาด และต้องคำนวณใหม่ซึ่งแยกพิจารณาได้ดังนี้

1. ผู้ประกอบการจดทะเบียนที่ได้ขายสินค้าหรือบริการไปแล้ว แต่ต้องคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่มใหม่ เนื่องจากมูลค่าสินค้าหรือบริการมีจำนวนเพิ่มขึ้น จึงต้องออกใบเพิ่มหนี้ให้กับผู้ซื้อสินค้าหรือผู้รับบริการในเดือนภาษีที่มีเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้น เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นที่ไม่สามารถออกใบเพิ่มหนี้ได้ทันในเดือนภาษีที่มีเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้น ก็ให้ออกใบเพิ่มหนี้ให้กับผู้ซื้อสินค้า หรือผู้รับบริการในเดือนภาษีถัดจากเดือนที่มีเหตุการณ์เกิดขึ้น

2. ผู้ประกอบการจดทะเบียนที่ได้ขายสินค้าหรือบริการไปแล้ว แต่ต้องคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่มใหม่ เนื่องจากมูลค่าสินค้าหรือบริการมีจำนวนลดลง จึงต้องออกใบลดหนี้ให้กับผู้ซื้อสินค้าหรือผู้รับบริการในเดือนภาษีที่มีเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้น เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นที่ไม่สามารถออกใบเพิ่มหนี้ได้ทันในเดือนภาษีที่มีเหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้น ก็ให้ออกใบเพิ่มหนี้ให้กับผู้ซื้อสินค้า หรือผู้รับบริการในเดือนภาษีถัดจากเดือนที่มีเหตุการณ์เกิดขึ้น

ใบกำกับภาษีที่ผู้ซื้อสามารถใช้เป็นหลักฐานภาษีซื้อได้นั้น ต้องเป็นใบกำกับภาษีที่มีข้อความถูกต้องครบถ้วนอย่างน้อยตามที่กฎหมายกำหนด และต้องไม่มีรอยขูดขีดแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญ ดังนั้นผู้ประกอบการควรศึกษาเงื่อนไขเกี่ยวกับการจัดทำใบกำกับภาษีเพื่อลดปัญหาที่เกี่ยวข้องกับใบกำกับภาษีแก่ผู้ประกอบการ

2.) รายงานภาษีขาย เป็นแบบรายงานที่มีวัตถุประสงค์ให้จัดทำขึ้น เพื่อประโยชน์ในการบันทึกจำนวนภาษีขายของกิจการที่ได้เรียกเก็บจากลูกค้าในแต่ละเดือน แบบของรายงานดังกล่าวมีลักษณะคล้ายบัญชีรายได้จากการประกอบกิจการตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชี เพียงแต่มีช่องจำนวนเงินภาษีมูลค่าเพิ่ม และ ชื่อผู้ซื้อสินค้าหรือผู้รับบริการ เพิ่มขึ้นอีก โดยการจัดทำรายงานภาษีขายมีหลักเกณฑ์ดังนี้

PAYAP UNIVERSITY

2.1 รายงานภาษีขายต้องมีข้อมูลตามแบบที่กฎหมายกำหนด

2.2 การจัดทำรายงานภาษีขายต้องมีการลงรายการเรียกเก็บภายใน 3 วัน นับจากวันที่มีการเรียกเก็บภาษีขายจากลูกค้าหรือพึงเรียกเก็บ

ความรับผิดในการภาษีมูลค่าเพิ่มเกิดขึ้นในเดือนภาษีใดให้ถือเป็นภาษีขายเดือนนั้น

2.4 การลงรายการในรายงานภาษีขายให้ลงรายการเรียงตามวันที่ที่เกิดรายการ

2.5 รายงานภาษีขายอาจแยกตามเล่มที่ใบกำกับภาษี หรือแยกตามสถานที่ออกใบกำกับภาษี หรือตามชนิดใบกำกับภาษีเต็มรูปและใบกำกับภาษีอย่างย่อ

ใบกำกับภาษีที่ออกให้ลูกค้าต้องมีการบันทึกในรายงานภาษีเสมอ ไม่ว่าเป็นการขายสินค้าหรือให้บริการ การส่งมอบสินค้าให้ตัวแทน หรือการใช้เช่าซื้อ

ใบเพิ่มหนี้ที่ออกให้ลูกค้าต้องลงรายงานภาษีขายเป็นรายการบวก ส่วนใบลดหนี้ที่ออกให้ลูกค้าลงเป็นรายการหักในรายงานภาษีขาย

ใบกำกับภาษีอย่างย่อสามารถลงรายงานภาษีขายเป็นยอดสรุปต่อวันได้ โดยไม่ต้องแยกรายละเอียดเป็นใบ ๆ เพียงแต่ให้อ้างเลขที่ของใบกำกับภาษีที่ใช้ต่อวัน

รายการที่ถือเป็นความรับผิดทางภาษีมูลค่าเพิ่ม แต่ไม่ต้องออกใบกำกับภาษีนั้น ต้องมีการบันทึกในรายงานภาษีขายเพราะถือเป็นฐานภาษีมูลค่าเพิ่ม

ใบแทนใบกำกับภาษีที่ออกให้ลูกค้าให้ลงเป็นหมายเหตุไว้ในรายงานภาษีขาย โดยไม่ต้องออกยอดเงินในช่องมูลค่าสินค้า และภาษีมูลค่าเพิ่ม

3.) รายงานภาษีซื้อ ผู้เสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการในรูปของบริษัทห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล หรือบุคคลธรรมดา มีสิทธิจะนำภาษีมูลค่าเพิ่มที่ตนเองได้เสียไปแล้วมาหักออกในการคำนวณภาษีที่ต้องเสียทั้งสิ้น จึงกำหนดให้ผู้เสียภาษีทุกราย จัดทำรายงานแสดงเงินภาษีมูลค่าเพิ่มที่ชำระไว้แล้ว โดยการจัดทำรายงานภาษีซื้อมีหลักเกณฑ์ดังนี้

3.1 รายงานภาษีซื้อต้องมีข้อมูลตามแบบที่กฎหมายกำหนด

3.2 ใบกำกับภาษีที่ได้รับจากการซื้อสินค้าหรือรับบริการ สามารถใช้เป็นภาษีซื้อในเดือนภาษีนั้น แต่ถ้ามีเหตุจำเป็นให้มีสิทธิลงรายงานภาษีซื้อของเดือนอื่นหลังจากนั้น แต่ต้องไม่เกินจำนวน 6 เดือน นับจากเดือนที่ได้รับใบกำกับภาษี

3.3 การลงรายการในรายงานภาษีซื้อให้ลงรายการ เรียงตามวันที่ที่เกิดรายการ

3.4 ใบกำกับภาษีที่นำมาลงรายงานภาษีซื้อ ต้องมีการให้เลขเรียงลำดับ เพื่อความสะดวกในการค้นหา

PAYAP UNIVERSITY

3.5 รายงานภาษีซื้ออาจแยกเป็นรายงานมากกว่าหนึ่งฉบับ เช่น แยกตามแผนกหรือประเภทสินค้า

3.6 ใบเพิ่มหนี้ที่ได้รับจากผู้ขายสินค้าหรือผู้ให้บริการต้องลงรายงานภาษีซื้อเป็นรายการบวก ส่วนใบลดหนี้ที่ได้รับ ต้องลงเป็นรายการหักในรายงานภาษีซื้อ

3.7 ใบกำกับภาษีอย่างย่อที่ได้รับจากผู้ขายสินค้าหรือผู้ให้บริการไม่ต้องลงรายงานภาษีซื้อเพราะไม่สามารถขอคืนภาษีซื้อได้

3.8 การลงรายการในรายงานภาษีซื้อต้องมีใบกำกับภาษีเต็มรูปให้ตรวจสอบได้ทุกใบ

4.) รายงานสินค้าและวัตถุดิบ การคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่มเกี่ยวข้องทางด้านผลผลิตที่ขายได้และทางด้านวัตถุดิบที่ซื้อมาใช้ในการผลิต จึงกำหนดให้จัดทำรายงานสินค้าและวัตถุดิบในครอบครองเพื่อแสดงยอดสินค้าที่ผลิตได้และจำหน่ายออกไป และยอดวัตถุดิบที่ซื้อมาและใช้ไปให้ถูกต้องตามความเป็นจริง ในกรณีผู้เสียภาษีเป็นผู้ผลิตให้ผู้เสียภาษีจัดทำรายงานสินค้าและวัตถุดิบ แต่ถ้าประกอบกิจการซื้อมาขายไปก็ให้จัดทำรายงานสินค้าเพียงอย่างเดียว สำหรับผู้ประกอบกิจการให้บริการไม่ต้องทำรายงานนี้แต่อย่างใด โดยการจัดทำรายงานสินค้าและวัตถุดิบมีหลักเกณฑ์ดังนี้

4.1 แบบของรายงานที่จัดทำ ต้องเป็นไปตามแบบที่อธิบดีกรมสรรพากรกำหนด

4.2 ให้จัดทำเป็นรายสถานประกอบการ ในกรณีที่มีหลายสถานประกอบการ

4.3 การจัดทำรายงานสามารถทำด้วยมือหรือคอมพิวเตอร์ก็ได้

4.4 ในกรณีใช้ซอร์ฟแวร์ทางบัญชีจัดทำรายงานข้างต้นต้องเป็นซอร์ฟแวร์ทางบัญชีที่แจ้งกับกรมสรรพากรเป็นชนิดแก้ไขโดยไร้ร่องรอยไม่ได้

4.5 รายงานที่จัดทำ และเอกสารใบกำกับภาษีให้เก็บ ณ สถานประกอบการเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปีนับแต่วันทำรายงาน

4.6 การลงรายงานให้ลงรายงานเป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศหรือรหัสก็ได้แต่ต้องส่งมอบคำแปลภาษาต่างประเทศและรหัสให้กรมสรรพากร

4.7 กรณีผู้ประกอบการมีการขายสินค้าหรือให้บริการโดยมีการรับประกันการชำรุดบกพร่อง ให้จัดทำรายงานการเปลี่ยนอะไหล่หรือการซ่อมแซมที่มีการประกันอีกรายงานหนึ่ง

การยื่นแบบแสดงรายการและนำส่งภาษีมูลค่าเพิ่ม

แบบ ภ.พ.30

เป็นแบบแสดงรายการและชำระภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับผู้ประกอบการจดทะเบียนมูลค่าเพิ่มที่ต้องเสียภาษีโดยคำนวณจากภาษีขายหักด้วยภาษีซื้อในแต่ละเดือนภาษี ทั้งนี้ ไม่ว่าผู้ประกอบการ

PAYAP UNIVERSITY

นั้นจะเป็นบุคคลธรรมดา คณะบุคคล บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล องค์การของรัฐบาล รวมทั้งผู้เสียภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตรา 0

หลักเกณฑ์ในการยื่นแบบ ภ.พ.30

1. ให้ยื่นแบบเป็นรายเดือน ทุกเดือนไม่ว่าจะมีการขายสินค้าหรือบริการหรือไม่ก็ตาม ภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดไป

2. กรณีมีสถานประกอบกการหลายแห่งให้ยื่นเป็นรายสถานประกอบการ แต่หากมีความประสงค์จะขอยื่นแบบ ภ.พ.30 และชำระภาษีรวมกัน ก็ทำได้โดยต้องขออนุมัติต่ออธิบดีกรมสรรพากรก่อนด้วยแบบ ภ.พ.20 และเมื่อได้รับอนุมัติแล้วถึงจะยื่นแบบ ภ.พ.30 และชำระภาษีรวมกันโดยยื่นแบบ ภ.พ.30 เพียงใบเดียวพร้อมใบแนบตามที่กรมสรรพากรกำหนด ตั้งแต่เดือนภาษีที่อธิบดีกำหนดเป็นต้นไป

ในเดือนใดผลต่างของภาษีขายมากกว่าภาษีซื้อ ผลลัพธ์หมายถึงภาษีมูลค่าเพิ่มที่ต้องชำระ แต่หากผลต่างของภาษีซื้อมากกว่าภาษีขาย ผลลัพธ์หมายถึงภาษีที่จะได้รับคืน สามารถใช้แบบ ภ.พ. 30 เป็นใบคำร้องขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่มส่วนที่ชำระเกินนี้ได้ด้วย เพียงระบุต่อว่ามีความประสงค์ขอคืนเป็นเงินสด หรือขอยกยอดไปหักออกจากภาษีมูลค่าเพิ่มที่ต้องชำระในเดือนถัดไป

สถานที่ยื่นแบบและชำระภาษี

ในเขตกรุงเทพมหานครให้ยื่น ณ

- สำนักงานสรรพากรเขตในท้องที่ที่สถานประกอบการตั้งอยู่
- สถานที่อื่นซึ่งอธิบดีกรมสรรพากรกำหนดให้เป็นสถานที่ยื่นแบบและชำระภาษี
- กองรายได้ กรมสรรพสามิต สำหรับผู้ประกอบการที่ขายสินค้าหรือให้บริการทั้งที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิตและภาษีมูลค่าเพิ่ม

ในเขตจังหวัดอื่นให้ยื่น ณ

- สำนักงานสรรพากรอำเภอหรือกิ่งอำเภอในท้องที่ที่สถานประกอบการตั้งอยู่
- สถานที่อื่นซึ่งอธิบดีกรมสรรพากรกำหนดให้เป็นสถานที่ยื่นแบบและชำระภาษี
- สำนักงานสรรพสามิตอำเภอหรือกิ่งอำเภอที่โรงงานอุตสาหกรรม หรือสถานบริการตั้งอยู่ สำหรับผู้ประกอบการที่ขายสินค้าหรือให้บริการทั้งที่ต้องเสียภาษีสรรพสามิตและภาษีมูลค่าเพิ่ม

PAYAP UNIVERSITY

เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทความ เอกสาร ที่เกี่ยวข้อง

1. ธนบูรณ์ ใจตั้งมั่น (2544) : นิติกร 6 สำนักกฎหมายกรมสรรพากร กล่าวไว้ในสรรพากรสาส์น ปีที่ 48 ฉบับที่ 4 เมษายน 2544 ไว้ในหัวข้อเรื่อง ภาษีซื้อที่ลงเป็นรายจ่ายได้ ว่า การยื่นแบบแสดงรายการและการชำระภาษีเงินได้นิติบุคคล ผู้มีหน้าที่เสียภาษี โดยเฉพาะที่ต้องคำนวณภาษีจากฐานกำไรสุทธิ มาตราที่เป็นหลักหรือหัวใจสำคัญคือ มาตรา 65 ทวิ และมาตรา 65 ตรี แห่งประมวลรัษฎากร ซึ่งเป็นมาตราที่กล่าวถึงเงื่อนไขในการคำนวณกำไรสุทธิ และรายการรายจ่ายต้องห้าม ซึ่งหากผู้มีหน้าที่เสียภาษี ทราบว่ารายการใดถือเป็นรายได้ หรือรายการใดถือเป็นรายจ่าย รายการใดไม่ต้องบันทึกรายการเป็นรายได้ หรือรายการใดลงเป็นรายจ่ายไม่ได้อย่างถูกต้องแล้ว ผลของการลงรายการหรือแยกรายการถูกต้องคือ การคำนวณภาษีที่ถูกต้อง และปัญหาในการเสียภาษีจะลดน้อยลง

2. กลุ่มพัฒนาระบบการตรวจปฏิบัติการภาษีมูลค่าเพิ่ม สำนักมาตรฐานกรรมวิธีภาษี กล่าวไว้ในสรรพากรสาส์น ปีที่ 49 ฉบับที่ 5 พฤษภาคม 2545 ในหัวเรื่อง ยื่นแบบ ภ.พ.30 อย่างไรจึงไม่ต้องยื่นแบบเพิ่มเติมว่า จากการศึกษาแบบแสดงรายการที่ได้มีการยื่นเพิ่มเติมในเดือนภาษีหนึ่งตั้งแต่ 5 ฉบับขึ้นไป พบว่า กรณีที่เป็นเหตุให้ผู้ประกอบการต้องยื่นแบบแสดงรายการเพิ่มเติม มีดังนี้

1. การคำนวณยอดขาย ภาษีขาย ยอดซื้อ ภาษีซื้อผิดพลาด มิได้จัดทำรายงานภาษีซื้อและมิได้จัดเก็บเอกสารเกี่ยวกับภาษีซื้อตามที่กฎหมายกำหนด

2. ผู้ประกอบการได้รับใบกำกับภาษีซื้อล่าช้า และไม่ทราบว่ามีสิทธินำไปหักในการคำนวณภาษีในเดือนภาษีหลังจากนั้นได้ แต่ต้องไม่เกินหกเดือน นับแต่เดือนถัดจากเดือนที่ออกใบกำกับภาษี

3. มีการปรับปรุงยอดขายซึ่งเป็นยอดขายส่งออก เนื่องจากใช้อัตราแลกเปลี่ยนในการคำนวณยอดขายส่งออกไม่ถูกต้อง

4. การประกอบธุรกิจมีลักษณะพิเศษ ทำให้การส่งเอกสารประกอบการขายล่าช้า

5. การกรอกแบบแสดงรายการไม่ครบถ้วนหรือกรอกผิด

6. การยื่นแบบ ๆ รวมกันแต่สาขาส่งข้อมูลเกี่ยวกับยอดซื้อยอดขายให้สถานประกอบการที่มีหน้าที่ยื่นแบบแสดงรายการล่าช้า ทำให้ต้องมีการยื่นแบบแสดงรายการเพิ่มเติม

PAYAP UNIVERSITY

เนื่องจากการยื่นแบบแสดงรายการภาษีมูลค่าเพิ่ม เพิ่มเติมในแต่ละเดือนหลายฉบับ ก่อให้เกิดภาระทั้งในด้านผู้ประกอบการที่จะถูกเชิญพบ เพื่อชี้แจงข้อเท็จจริงต่อเจ้าหน้าที่สรรพากรและผู้ประกอบการอาจต้องรับผิดเกี่ยวกับเบี้ยปรับเงินเพิ่ม ในด้านกรมสรรพากรจะมีปัญหาในการประมวลแบบแสดงรายการด้วยระบบคอมพิวเตอร์ กรณีประเมินภาษีผิด เจ้าหน้าที่ต้องเสียเวลาดำเนินการยกเลิกการประเมิน

3. อมรศักดิ์ พงศ์พสุตม์ (2547) : กล่าวไว้ใน 108 ประเด็นความผิดภาษีเงินได้นิติบุคคล ในการสัมมนา ณ โรงแรมดิเอ็มเพรสเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ในหัวเรื่อง "ทำบัญชีอย่างไร จึงไร้ปัญหาภาษี"ว่า กิจการต่าง ๆ ควรจะทำบัญชีโดย

1. ห้ามลงรายรับขาด รายจ่ายเกินเป็นเด็ดขาด
2. ต้องคำนวณรายได้ รายจ่าย ตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายบัญญัติไว้ในมาตรา 65 มาตรา 65 ทวิ (1) – (14) และมาตรา 65 ตรี (1) – (20)
3. ต้องมีเอกสารประกอบรายการเสียภาษี (Supporting Documents) ให้ครบถ้วน โดยเฉพาะในกรณีที่กฎหมายภาษี ต้องการให้แสดงเอกสารพิสูจน์รายการ
4. ต้องรู้จักวิธีวางแผนภาษีอย่างชาญฉลาดตามช่องทางที่กฎหมายเปิดโอกาสให้เลือกปฏิบัติ (Tax Loopholes)

ซึ่งหากปฏิบัติได้อย่างครบถ้วนแล้วก็จะไร้ซึ่งปัญหาการเสียภาษี

4. อมรศักดิ์ พงศ์พสุตม์ (2547) : กล่าวไว้ใน 108 ประเด็นความผิดภาษีเงินได้นิติบุคคล ในการสัมมนา ณ โรงแรมดิเอ็มเพรสเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ในหัวเรื่อง "การตรวจนับสินค้าคงเหลือปลายปี" ว่า กิจการต่าง ๆ มักมีปัญหาสินค้าขาดจากรายงานสินค้าและวัตถุดิบ เป็นปัญหาหนึ่งที่มักจะพบอยู่เป็นประจำ ในการตรวจนับสินค้า สำหรับกฎหมายภาษีที่เกี่ยวกับสินค้าขาดจากรายงานสินค้า ในมาตรา 77/1(8) ถือว่าสินค้าขาดจากรายงานถือว่าเป็นการขาย จึงต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ไม่ว่าจะเกิดจากเหตุสูญหาย หรือเกิดจากเหตุอื่นใด เว้นแต่เหตุสุดวิสัย ส่วนในแง่ของภาษีเงินได้ กฎหมายไม่ได้ถือว่าสินค้าที่ขาดจากรายงานเป็นการขายซึ่งเป็นข้อแตกต่างกัน ดังนั้นผู้ประกอบการควรเพิ่มความระมัดระวังจากเหตุดังกล่าว ส่วนสินค้าเกินจากรายงานสินค้าและวัตถุดิบกิจการยังไม่มีความรับผิดในอันที่จะต้องเสียภาษี แต่ยังคงมีความรับผิดทางอาญาต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 2,000 บาท ดังนั้นเมื่อตรวจพบว่าสินค้าเกินจากรายงานสินค้าและวัตถุดิบก็ควรปรับปรุงรายงานสินค้าฯ ให้เท่ากับสินค้าที่มีอยู่จริง ซึ่งสาเหตุอาจจะเกิดขึ้นจากกรณีรับสินค้าเข้ามาในสต๊อกแล้ว แต่ไม่ได้ลงรายงานสินค้าฯ ก็ได้

PAYAP UNIVERSITY

5. อมรศักดิ์ พงศ์พศุตม์ (2547) : กล่าวไว้ใน 108 ประเด็นความผิดภาษีเงินได้นิติบุคคล ในการสัมมนา ณ โรงแรมดิเอ็มเพรสเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ ในหัวเรื่อง "ข้อควรระวังในการจัดทำรายงานสินค้าและวัตถุดิบเพื่อหลีกเลี่ยงความรับผิดในทางภาษีอากร" ว่าผู้ประกอบการ ที่ประกอบกิจการขายสินค้า การจัดทำรายงานสินค้าและวัตถุดิบเป็นรายสถานประกอบการ ถ้ามิได้มีการจัดทำรายงานสินค้าและวัตถุดิบเป็นรายสถานประกอบการ จะต้องรับผิดดังนี้

1. ทางอาญา ต้องระวังโทษจำคุก ไม่เกิน 6 เดือน หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 90/3 (3) ในทางปฏิบัติกรมสรรพากรเปรียบเทียบปรับกระทงละ 5,000 บาท

2. ทางแพ่ง ต้องรับผิดเสียเบี้ยปรับ 2 เท่า (มาตรา 89 (10))

ดังนั้น ผู้ประกอบการต้องทราบว่า มีสถานประกอบการอยู่ที่ใด หากสถานที่นั้นเป็นลักษณะเป็นสถานประกอบการ ต้องจัดทำรายงานสินค้าฯ ไว้ประจำที่สถานประกอบการนั้นแม้สถานประกอบการดังกล่าว จะไม่ใช่สถานที่เก็บสินค้า

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ทัศนคติของผู้ประกอบการภัตตาคารต่อภาษีมูลค่าเพิ่ม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

กฤษณ์ กระแสเวส (2537) พบว่า กลุ่มผู้ประกอบการภัตตาคารมีความรู้ความเข้าใจแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ กลุ่มผู้ประกอบการภัตตาคารโรงแรม มีความรู้เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มมาก เช่นเดียวกับกลุ่มประกอบการภัตตาคารประเภททั่วไป อย่างไรก็ตามกลุ่มหลังมีความรู้ความเข้าใจค่อนข้างต่ำกว่ากลุ่มภัตตาคารโรงแรมอย่างมาก แต่กลุ่มผู้ประกอบการภัตตาคารทั่วไปเสียภาษีไม่เต็มรูปแบบมีความรู้ความเข้าใจในภาษีมูลค่าเพิ่มต่ำ

2. ทัศนคติของผู้ประกอบการต่อภาษีมูลค่าเพิ่มในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ธงชัย ชาญสุกิจเมธี (2537) พบว่าผู้ประกอบการในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ มีความเข้าใจในภาษีมูลค่าเพิ่มดี และมีปัญหาเกี่ยวกับใบกำกับภาษีมากที่สุด ในเรื่องเกี่ยวกับการเขียนใบกำกับภาษีไม่ถูกต้อง การได้รับใบกำกับภาษีมาแต่ลืมนำไปลงรายการหักในการคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่มที่ต้องยื่นแบบ ภ.พ.30 ซึ่งเป็นภาระในการยื่นแบบหลายครั้ง โดยรวมทัศนคติเห็นด้วยว่าภาษีมูลค่าเพิ่มจัดเก็บไม่ซ้ำซ้อน มีความเป็นธรรม ป้องกันการหลีกเลี่ยงภาษีมีประสิทธิภาพนการจัดเก็บ ซึ่งในระยะยาวจะจัดเก็บภาษีสมบูรณ์ยิ่งขึ้นและการนำภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้ แทนภาษีการค้าเหมาะสมแล้ว

PAYAP UNIVERSITY

3. ปัญหาที่ตรวจพบในการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลของธุรกิจในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ระหว่างปี 2535 – 2537

อนันต์ บุญประเทือง (2538) ศึกษาเรื่อง ปัญหาที่ตรวจพบในการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลของธุรกิจในอำเภอเมือง จังหวัดลำพูน ระหว่างปี 2535 – 2537 ผลการศึกษาสรุปได้ว่า

1. การวิเคราะห์แบบแสดงรายการในปี 2535 – 2536 ปัญหาที่ตรวจพบมากที่สุด ได้แก่ กรณียื่นแบบประมาณการกำไรสุทธิขาดไปจากกำไรสุทธิเกินร้อยละ 25 และกรณีไม่ยื่นแบบแสดงรายการเมื่อสิ้นรอบระยะเวลาบัญชีภายในกำหนดเวลา และกรณีการกรอกรายการในแบบแสดงรายการไม่ครบถ้วน และในปี 2537 ได้แก่ ปัญหากรณีไม่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีกลางปีภายในกำหนดเวลา

2. การออกหมายเรียก ในปี 2535 ปัญหาที่ตรวจพบมากที่สุด ได้แก่ กรณีแสดงรายได้ต่ำกว่ารายได้จริง กรณีไม่หัก ณ ที่จ่าย และนำส่งภาษีและประมาณการกำไรสุทธิขาดไปจากกำไรสุทธิเกินกว่าร้อยละ 25 ปี 2536 ได้แก่ ปัญหากรณีรายจ่ายที่พิสูจน์ไม่ได้ว่าใครเป็นผู้รับและกรณีประมาณการกำไรสุทธิขาดไปจากกำไรสุทธิเกินกว่า ร้อยละ 25 และในปี 2537 ได้แก่ ปัญหากรณีนำรายจ่ายซึ่งมิใช่รายจ่ายเพื่อหากำไรหรือเพื่อกิจการโดยเฉพาะ ซึ่งเป็นรายจ่ายต้องห้ามในการคำนวณกำไรสุทธิไปใช้ เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุที่ก่อให้เกิดปัญหาคือ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเสียภาษียังไม่อยู่ในเกณฑ์ที่ดีพอ

4. ความรู้ความเข้าใจในเรื่องภาษีมูลค่าเพิ่ม ของผู้ประกอบการรับเหมาก่อสร้างในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

ธัญญา ภู่สว่าง (2541) ศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจในเรื่องภาษีมูลค่าเพิ่ม ของผู้ประกอบการรับเหมาก่อสร้างในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้ประกอบการรับเหมาก่อสร้างส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่มในระดับปานกลาง โดยมีความรู้ความเข้าใจสูงสุดในด้านการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มและมีความรู้ความเข้าใจต่ำสุดในด้านเบี้ยปรับ เงินเพิ่มและค่าปรับอาญา

PAYAP UNIVERSITY